

Mii lij vâjjõsreäkkõs?

Teäđ vâjjõsreäkkõõzzin sä'mmlai vuâstta

Tän brosyrrâst mainste

- mii lij vâjjõsreäkkõs
- mii lij vââ'jjsaakk
- mii lij čârstummuš
- ķeäzz vâjjõsreäkkõõzzin vuäitt i'lmmed
- ķeäzz čârstummšest vuäitt i'lmmed
- ko'st vuäitak vuäžžad tuärj

Kaart da graaflaž plaanummuš: Pirita Tolvanen

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teädain vâjjõõzz vuâstta -ha'ĥķķõs (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggdõõzz Euroopp Unioon vuäđđvuõiggädvuõtt-, tää'ssärv-
da meerlažvuõtt -programmâst (2014-2020). Čõđđtõõzz sii'sķe liä voo'ps raajji vasttõõzzâst, jja-ka tõk vie'ltĥani ee'ttkââst Euroopp
komissio vuäinlmid.

Mii lij vâjjösreäkkös?

Vâjjösreäkkös lij reäkkös, kââ'tt lij tuejjuum oummu vuâstta tön diött, što reäkköskiörddi kooll koon-ne uu'ccbös jou'kke.

Vâjjösreäkköõzz vuâdd le'be motiiv lij vâjjösmiõllsažvuõtt le'be ouddjurddi nuu'bb oummu le'be ooumažjoouk vuâstta.

Mii täättas reäkkös vuäitt lee'd vâjjösreäkkös, jös töt lij tuejjuum oummu mõõn-ne jiõõčvuõđ, mâ'te eetnla tuägga diött.

Takai vâjjösreäkköõzz liä keäškummuš da akkõõllmõš

Pää'les teäđai mie'ldd vâjjösreäkköõzz liä takainalla keäškummuš le'be saa'nivui'm neeu'rtummuš, mâ'te akkõõllmõõžž. Takainallšem vâjjösreäkköõzz liä še čärstummuš da viizzlâsttmõš meerjoouk vuâstta.

Vâjjösreäkkös kórsmâtt ranstöõzz

Reäkköskiörddi eetnlaž tuäggaž lij reäkköslää'jjest peäggatum vuâdd ranstöõzz kórsmâttmõ'sše, jös töt lij tuejjeem motiiv.

Lää'ddjânnam reäkköslää'j mie'ldd suudištâm vuäitt kórsmâ'tted ranstöõzz, jös reäkköõzz motiivân lij mii-ne täin:

- roodd
- le'skkeu'nn
- šâddvuõtt
- meerlaž le'be eetnlaž alggveärr
- äskldök le'be väimmjuurd
- seksuaal'laž kärņummuš
- lää'mesvuõtt

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teäđain vâjjöõzz vuâstta -ha'ħkkös (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggdöõzz Euroopp Unioon vuâddvuõiggäduõtt-, tää'ssärv- da meerlažvuõtt -prograammâst (2014-2020). Čöõđtöõzz sii'ske liä voo'ps raaj'ji vasttöõzzâst, jâ-ka tók vie'ltkani ee'ttkââ'st Euroopp komissio vuäinlmid.

Mâi'd juu'rdet vââ'jjsaaggin?

Juõ'kk'kast lij sää'nnvä'lddvoõtt,
leša sää'nnvä'lddvoõđâst liâ raaj.
Sää'nnvä'lddvoõ'tte ij kuul, što vuäitak
neeu'rted jee'res oummi vuõiggâdvoõđid.

Vââ'jjsaakk lij še jeä'rab gu sârnnoš

Vââ'jjsaakk lij saakkummuš, kââ'tt liâvat
le'be viizzlâstt vâjjõõzz õõut oummu le'be
ooumažjoouk vuâstta. Saakkummuš vuäitt
lee'd sârnnoš, leša tõk vuei'tte lee'd še
ouddmiârkkân likstõõzz, ķee'rjtõõzz, kaart,
symbol, musikk, pirstõõzz da jie'llikaart.

Sâ'mmlai vuâstta vââ'jjsaagg leävne jeä'rben
internee'ttest.

Vââ'jjsaakk lij ķiõlddum lää'jjest

Pie'kk' vââ'jjsaaggâst lij ranstemvuâlssaž. Tõt
miârkkšââvv, što Lää'ddjânnam reäkkõslää'jj
ķeâldd tõn.

Pââ'les, viârteei da su'vddi ärvvtâ'lle prosee'ss
jee'res ceäksin, lij-a kõõččmõš reäkkõõzzâst.

Vââ'jjsaakk vuäitt lee'd še
õõutverddsazvuõttlää'jjest le'be
tää'ssârvvlää'jjest ķiõlddum čârstummuš.

Ouddmiârkkân ták ää'sš vuei'tte lee'd miârkk vââ'jjsaaggâst:

- Ä'ne õõlmtõõzzid, koin akkâ'le, vuâllee
le'be viggâ'tte koon-ne ooumažjoouk mâ'te
sâ'mmlaid.
- Seänna viõkkvää'ld le'be čârstummuž
koon-ne ooumažjoouk vuâstta.
- Oummid ve'rddee žeevjid le'be jällsaid.

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teäđain vâjjõõzz vuâstta -ha'ĥķõs (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggtoõzz Euroopp Unioon vuäđdvoõiggâdvoõtt-, tää'ssârvv-
da meerlažvuõtt -prograammâst (2014-2020). Čõõđtoõzz sii'ske liâ voo'ps raaj'ji vasttoõzzâst, jâ-ka tõk vie'ttkani ee'ttkââ'st Euroopp
komissio vuäinlmid.

Mii lij čárstummuš?

Čárstummuš lij kiõlddum lää'jjest, leša kuuitág tøn tuejje. Čárstummuš lij oummu âânnmõš järsid hue'nben mõõn-ne su'nne kuulli jiõččvuõđ diõtt. Mue'kkummuš lij še čárstummuš.

Sä'mmla vueitte teivvad čárstummuž tõ'nt, gu sij ko'lle algmeeru. Jee'res čárstemvuâđ liä ouddmiárkkân:

- kiõll
- sooggbie'll
- ää'kk
- lää'mesvuõtt
- meerlažvuõtt
- áskldõk da
- seksuaal'laž kärñummuš.

Mii lij mue'kkummuš?

Mue'kkummuš vuäitt lee'd ouddmiárkkân vuõrjmmõš tuäjjpäai'kest, škooulâst le'be ää'sšlažteivvmõõžžâst. Mue'kkummuš lij nákam vue'kk, ko'st kii-ne táimm tuu vuâstta neu'reld, vue'leemnalla le'be akkeemnalla.

Seksuaal'laž mue'kkummuš vuäitt lee'd ouddmiárkkân väjjõsmiõllsaž le'be fáâ'stes sárnnmõš (ouddm. homon le'be kaššân káččmõš) le'be see'ks vuârñtummuš. Tõt vuäitt lee'd še fyyslaž kuõsktõõllmõš, koon tuejje tuu láä'vtaa.

Sooggbieälla vuâđđõõvvi mue'kkummuš kuâskk sooggbieäll, sooggbieällidentitee'tt le'be sooggbieäll õõlmtõõzz. Tõt lij jälstõõttmõš, koin pá'rğge straammâd da vue'leed nuu'bb oummu sooggbieäll.

Õõutverddsazvuõttvä'lddnee'kk seeidain lij lââ'ss teätt mue'kkummšest www.syrjinta.fi

Tää'ssärvv-vä'lddnee'kk seeidain vuäitak lookkâd lââ'zz seksuaal'laž da sooggbieälla vuâđđõõvvi mue'kkummšest www.tasa-arvo.fi

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teäđain väjjõõzz vuâstta -ha'hkkõs (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggtdõõz Euroopp Unioon vuâđđvuõiggädvuõtt-, tää'ssärvv-da meerlažvuõtt -prograammâst (2014-2020). Čõõđtdõõz sii'ske liä voo'ps raaj'ji vasttdõõžžâst, jia-ka tók vie'ltkani ee'ttkââst Euroopp komissio vuäinlmid.

Tå'lk pie'kk vâjjõsreäkkõõzzin i'Immte pãå'lsa

Tu'tkõmmõsi mie'ldd määhg vâjjõsreäkkõõzz
reäkkõõskiõrdjen jouddãm jã tue'jjed
reäkkõõsi'Immtõõzz pãå'lsa.

Pãå'les vuãžž teãđ tã'lk pie'kkõst
vâjjõsreäkkõõzzin. Vâjjõsreäkkõõzz
kiõrdãm liã veãl jeãnab gu pãå'les tiõttu puãttam
vâjjõsreäkkõõzz.

Ouddmiãrkk aabõõm vâjjõsreäkkõõzzãst:

Jãkk oumaž nõõmtõõli uu'lcest
sãã'mpihtõsid teãvõõttãm oummu
pihtõsi diõtt.

Vâjjõsreäkkõõs tuejjad reäkkõõskiõrdjã pãål da čãrrõõttmõõžž

Vâjjõsreäkkõõzz reäkkõõskiõrdjen jouddmõõš
tuejjad reäkkõõskiõrdjã tuõtsõs seu'rrjõõzzid,
mã'te pãål da jãrrõõttmõõžž.
Reäkkõõskiõrdi vuãitt põõllãd, õto son jãudd
o'dđest reäkkõõzz kiõrdjen, gu son ee'ttkãstt
koon-ne uu'ccbõõs joouk.

Reäkkõõskiõrdi lãã'ssen vâjjõsreäkkõõs vuãitt
tuejjeed pãål õe jãrrõõtt, kook ko'lle seãmma
jou'kkõ. Seu'rrjõõs vuãitt lee'd, õto seãmma
jou'kkõ kuulli čãrrã'tte jãrrõõtt da pãålle liikkeed
doom åãlgbeã'lõnn.

Vâjjõsreäkkõõzz tuejjeei vuet'tte lee'd
reäkkõõskiõrdjã jãkkaz le'be tobddãz, mã'te
ruãđ le'be naabãr. Reäkkõõskiõrdjest vuãitt
lee'd tuejjeejã õe äã'sõõlãžkõõskvuõtt.

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teãđain vâjjõõzz vuãõõta -ha'hkõõs (Facts Against Hate) lij vuãžžãm teãggtõõzz Euroopp Unioõn vuãđđvuõiggãdvuõõtt-, tãã'ssãrvv-
da meerlãžvuõõtt -prograammãst (2014-2020). Čõõđtõõzz õii'ske liã voo'ps raajj'ji vasttõõzzãst, jã-ka tõk vie'ltkãni ee'ttkããst Euroopp
komissio vuãinõmid.

Vâjjõsreäkkõõzzâst i'Immtummuš lij vääžnai

Liâ määng veä'r, mõõn diõtt
vâjjõsreäkkõõzzâst kannat i'Immted
ve'rğgnii'kkid.

Gu vâjjõsreäkkõõzzâst i'Immte pãã'lsa,
tõt vie'kkat åå'blkâ'sted ceålaikaart
vâjjõsreäkkõõzzin. Tã'l tõið vuei'tte kãssjõõttãð
da možãt še cõggãð vâjjõsreäkkõõzzid
pue'ttiãã'i'j. I'Immtummuš lãã'zzat še
teãðstemvuõð vâjjõsreäkkõõzzâst.

I'Immtummuš vuãitt viikkãð tõõzz, što

- tuejjei vuãžž ranstõõzz
- tuejjei ij tue'jjed reäkkõõzz o'dðest
- vue'kk ij muttu hue'nab årra.

Ouddmiãrk aaiðšum vâjjõsreäkkõõzzâst:

Ooumaž neeu'rti baarãst nuu'bb
ãã'ššla, gu juu'rði suu sã'mmlõ'žžen
da norddii suu.

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRZnje

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teãðain vâjjõõzz vuãstta -ha'hkkõs (Facts Against Hate) lij vuãžžam teãggtõõzz Euroopp Unioon vuãððvuõiggãðvuõõtt-, tãã'ssãrvv-
da meerlažvuõõtt -prograammãst (2014-2020). Čõõðtõõzz sii'ske liã voo'ps raajji vasttõõzzãst, jã-ka tõk vie'ltkani ee'ttkãã'st Euroopp
komissio vuãinlmid.

Keäzz vuäitt i'Immted čárstummšest?

Vuäitak vä'ldded
oöutverddsazvuöttvä'lddnekka öhttvuöđ, jös
leäk kiöččlásttam čárstummuž mōön-ne
ooumže kuulli veä'r mäi'nest. Ooumže kuulli
veä'r liä ouddmiärkkân

- kiöll
- lää'mesvuött
- tiörvâsvuöttvue'kk
- ää'kk
- eetnlaž šâddvuött
- meerlažvuött
- äskldök
- väimmjuurd
- vuäinalm
- poliittlaž toi'mmjummuš
- piärköskkvuöđ
- seksuaal'laž kärñummuš.

Vuäitak lee'd öhttvuöđâst
ööutverddsazvuöttvä'lddnekka tieu'dee'l
öhttvuöttvä'lddemlomaakk, vuölttee'l ne'ttpää'st
le'be kee'rj, soi'tjee'l kää'ccemnäâmra le'be
chaatt päi'k www.syrjinta.fi

Vuäitak vä'ldded **tää'ssärvv-vä'lddnekka**
öhttvuöđ, jös leäk kiörddâm čárstummuž
sooggbeä'l, sooggbie'llidentitee'tt le'be
sooggbeä'l öölmtoözz vuädald. Vuäitak lee'd
öhttvuöđâst tää'ssärvv-vä'lddnekka soi'tjee'l
vuä'pstemte'lfoo'ne le'be vuöltteed ne'ttpää'st.
www.tasa-arvo.fi

Tuäj-jie'llmest šöddi čárstummuž välvv
vu'vddvaaldäšmkoontâr.
[www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/
yhdenvertaisuus](http://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/yhdenvertaisuus)

Sä'mmlai kiöll'lai vuöiggâdvuödi
teäuddjummuž vä'lvve määng
jee'res ve'rğğnee'kk. [www.
samediggi.fi/kielellisten-
oikeuksien-toteutumista-
valvotaan/](http://www.samediggi.fi/kielellisten-oikeuksien-toteutumista-valvotaan/)

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

 OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teädain väjjoözz vuästa -ha'ñkkös (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggtoözz Euroopp Unioon vuädđvuöiggâdvuött-, tää'ssärvv-
da meerlažvuött -prograammâst (2014-2020). Čöđtoözz sii'ske liä voo'ps raaj'ji vasttoözzâst, jia-ka tök vie'ltkani ee'ttkâ'at Euroopp
komissio vuäinlmid.

Ko'st vuäžž tuärj?

Jõs jooudak jïöčč reäkkööz reäkköskiördjen le'be tuödste'e'jen, tõt vuäitt counnâd viökksõs tobddmõžžid. Määng kiöčclâ'stte ouddmiärkkân tää'sk, pââl da staante'mesvuõd. Lij vääžnai, što kõi'jak tuärj, jõs vuäinak tõi'zz taarb.

Reäkkööz reäkköskiördi vuäžža tuärj da vuä'pstõöz Reäkköskiördikâacmõžžâst (www.riku.fi). Taarbše'mmen â'nne tuulk. Reäkköskiördikâacmõ'sše vuäitt lee'd õhtvuõdâst te'lfoo'nin le'be nee'ttest.

**[yhdenvertaisuus.fi/
vihapuhe](http://yhdenvertaisuus.fi/vihapuhe)**

FACTS TIEDOLLA FAKTA ČINJENICE
AGAINST VIHAA MOT PROTIV
HATE VASTAAN HAT MRŽNJE

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Teädain väjõözz vuästa -ha'ñkõs (Facts Against Hate) lij vuäžžam teäggtoöz Euroopp Unioon vuädvuõiggäduõtt-, tää'ssärv-da meerlažvuõtt -prograammâst (2014-2020). Čõdõtõözz sii'ske liä voo'ps raaj'ji vasttõžžâst, jâ-ka tók vie'ltkani ee'ttkââst Euroopp komissio vuäinlmid.